

DR. GARY SMITH

„MINDEN NAP AZ UTOLSÓ NAP”¹

Midőn Erdély nevét Amerikában kiejtem, hallgatóságom nagy része azonnal Draculával asszociálja „Transylvania” nevét. Jószérével könyörgőre kell fognom: ne Draculára gondoljatok, sokkal inkább azokra az emberekre, akik nagylelkűségben páratlanok a világon, s akik mindig tárt karokkal fogadnak. Gondoljatok azokra az erdélyi falvakra és városokra, ahol a vallásszabadság eszméje korán gyökeret vert, és virágzik ma is, gondoljatok arra a földre, amelynek népét kegyetlen erőszak nyomta el, de akik végre újból megtapasztalhatják a szabadság édes lehetőségeit.

Ti, drága Testvéreim, szellemi rokonaink, elődeink vagytok, titeket tekintünk lelki őseinknek, akik egykor kiharcolták a lelkiismeret és a vallás szabadságát, azt az alapvető jogot, hogy mindenki meggyőződése szerint imádhassa Istent. És tették ezt az ősök a véresen türelmetlen 16. században! „Egy az Isten” – hirdettétek akkor, és hirdetitek ma is, és mi hozzátok csatlakozunk e radikális vallási felfogásban. Egyek vagyunk lélekben veletek, hisz ugyanazt valljuk, amit e gyönyörű erdélyi föld népe életeszmejévé tett.

Sokan közülünk, akik Amerikából jöttünk ma ide, alig egy-két nemzedékkel ezelőtt még „földköznelben” éltünk, földművesként dolgoztunk, magunk termeltük meg a betevőt, tyúkot és fejőstehenet tartottunk, szőlőt műveltünk, hozzátok hasonlóan befőztük, eltettük télire kertjeink gyümölcsseit, terményeit. Ma azonban Boston huszonegyedik századi kertvárosaiban legfennebb a nagyipari farmokról szedhetnők a gyümölcsöt; a piacon vesszük meg a helyi gazdálkodók terményeit, amelyeket vendégmunkások takarítanak be.

Mi, akik itt Erdélyben, lelki otthonunkban, nagy családjaink körében páratlan vendégszereteteket élvezzük, legtöbbször kifogyunk azokból a szavakból, amelyek méltó módon fejezhetnék ki ámulatunkat és hálánkat e hagyományosan fejedelmi szíveslátásért. Mert mi, akiknek *anyagilag* oly sok adatott, most alázatos *szívvel* vesszük és élvezzük nagylelkűségetek bőséges gyümölcsét.

Az amerikai költő, Marge Piercy írja: „A kapcsolatok lassan, idővel szökkennek szádba, és sokszor mélyen a »föld alatt« fonódnak. A történések nem mindig fedik fel e kapcsolatok terebélyesedését... Fonj hát igazi kapcsolatokat... Szójj annak drága vásznába minél többet a kerek világból... Nyúlj messzire, vondd a világot kebledre...”

1 Elhangzott Székelykeresztúron 2007. augusztus 12-én

Van valami kimondhatatlan, elmondhatatlan ebben a mi barátságunkban, két világot átölelő kapcsolatunkban Székelykeresztúr és Concord unitárius gyülekezete között. Soha nem tudtuk igazán meghatározni, mi is e kapcsolatunk „fonásának” és „szövésének” a varázsa, misztériuma. Nincs neve, de annál gazdagabb a töltete. Ez a barátság, ez a vendégszeretet, ez az alázatosság, ez az öröm mind egy-egy lelki drágakő és igazi lélek-kiteljesedés. Én itt, Erdélyben találtam rá a szeretetben kinyújtott kéz s a világot-keblemre-ölelés mélységes értelmére. Hiszem és vallom, hogy amikor ide, Erdélybe jövünk, *hazajövünk*.

Én is valahogy úgy vagyok, mint az új-angliai költő, Donald Hall, aki hetvenöt évesen egy szeptemberi reggelen felébredve egyszerre felfogta életének „jó ízét”. Pedig ugyanabban a szobában ébredt akkor is, ahol gyermekkorra óta minden reggel. Most mégis egyszerre jelent meg lelkében mindenki, aki életét elkísérte: nagyanyja, akinek arcát ősz hajfonat koszorúzta, nagyapja, aki a „téhén-testvéreket” fejte ki, az istállóban. Szeme előtt ragyogott minden, a tejeskannák, a napsütésben csillogó lovasfogat, a sürgölődő unokatestvérek – kecses kezek fonták az ismerős családi történetet – és mind e szépségre, életértelemre ráébredvén Hall ennek egyszeriből tanúja lett. „Minden (augusztusi) nap az utolsó nap” – írta a költő – és én pontosan tudom, mire gondolt, amikor befordulunk a székelykeresztúri templomhoz vezető útra, elhagyjuk az iskolát, s máris tárul a kapu, integetnek a bentlakásból, karcsún-büszkén köszön ránk a templomtorony – s aztán megerednek a könnyek, ölelésre lendül a kar.

Az amerikai teológus, Frederick Buechner mondja: pontosan ez az, ami a „lélek-zarándoklás” lényegét adja – s mindenikünk egyénileg végigjárja ezt az utat. Ez egyfajta hazatérést jelent, mondja Buechner, midőn megérkezünk gyermekkorunk otthonába, a szülőházba, amelyről egy életen keresztül álmodtunk: megérkezünk „az akkor, ott olvasott könyvekhez, az oly nagyon szeretett emberekhez... Az otthon melegébe, amely után oly sajtóan vágytunk, arra a szent helyre, amely után honvágygal epedtünk. A hely s a lélek békével és jóakarattal van tele, és ha szerencsések vagyunk, egyszer ennek áldását még megtapasztalhatjuk életünkben...”

Talán éppen Erdély lenne ez a tündéralom, a vágyott otthon? Erdély, amelynek „Transylvania” neve éppen a lényegét sejteti meg velünk? Hiszen a Transylvania „az erdőkön túli” földet jelenti, s ez egy amerikai gyermekdalban, amelyet gyermekeink a novemberi hálaadási ünnepen szoktak énekelni, szó szerint visszahangzik: „A folyókon túl, a rengetegen keresztül nagyanyánk háza vár reánk.”

S hogyha ez igaz, micsoda kincset kapunk mi tőletek, erdélyi testvéreink! Nem kevesebb ez, mint lelki kiteljesedésünk a jobbá, nemesebbé válás ösvényén. Bennetek felragyog valami, amire mindig vágytunk, hogy magunkban felfedezzessük. A lélek magaslatán túl ez a megfoghatatlan kincs benne van a kenyér jó ízében, a felüdítő italban, a meleg ágyban, a feltétel nélkül felénk árasztott sze-

retetben. A békében, a jóindulatban, az egymásnak-szolgálásban. Benne van az emlékekben.

Nézzetek ránk! „A folyókon túl, a rengetegen keresztül” Erdély által nagyanyánk háza felé tartunk.

„Minden nap az utolsó nap – írja Donald Hall, a már említett költő – úgy, amint a tölgyfák ágai egymást simogatják, és a nap szikrázik a harmatos fűvön, és megfeszül az izom, midőn a magas dombra felkapaszkodunk, ahol nagyapánk rótt a mezei ösvényt késő délután, hogy a teheneket hazahajtsa. A napkelte levendula, narancs és rózsaszín, s kicsipkézi az eget, amely, akár a friss fagy, szürkén fürdik a felcsillanó fényekben... Az ég a Kárpátok fölött rózsaszín, levendula és narancs, amint én is hazaindulok boldogan, a feketekávéhoz és újságjaimhoz, s az állólámpa fényénél városokról, tüzekről és árvizekről érkező híreket olvasok.”

DR. GELLÉRD JUDIT FORDÍTÁSA

KOTECZ JÓZSEF

KIK VAGYUNK? HONNAN JÖVÜNK? MERRE MEGYÜNK?

*„Azért nagyon vigyázzatok magatokra, és szeressétek Istene-
teket, az Urat!” (Józs 23,11) „Megőrzött bennünket minden
úton, amelyen jártunk, és minden nép között, ahol átvonul-
tunk.” (Józs 24,17b)*

Főtisztelendő Püspök Úr, Főtisztelendő Asszony, főtisztelendő Főtanács,
kedves Testvéreim!¹

Hadd kezdjem beszédemet egy személyes vallomással. Soha nem tartoztam – és elnézést, ha úgy érzem: ma sem tartozom – azon társaim közé, akik úgy-
mond’ élvezték, élvezik egyházi központunk kegyeit. Mielőtt még félreértés tör-
ténne, sietek tisztázni a helyzetet, és nyomatékosan kijelenteni, hogy fentebb jel-
zett státusomért nem a központunk a felelős vagy, Isten ments’, hibás. Én tettem
– vagy inkább sok mindent nem tettem – mindezért.

Ebben a helyzetben és ebben a pozícióban ért végtelenül váratlanul az a te-
lefonhívás, amelynek során a főtisztelendő Püspök úr felkért e szolgálat elvég-
zésére.

Azt már nem tudnám elmondani, miképp, milyen szavakkal mondtam igent,
de azt tudom, hogy végtelen boldogság kerített hatalmába, és éreztem a megtisz-
teltetés súlyát is. És lélekben új bizonyítékát találtam annak, amit Babits vala-
hogy így fogalmaz meg: valaki mindig rám néz, valaki mindig figyel, valakinek
gondja van reám. Talán ő az Isten. Igazából – ezt már tudtam – *szeret* engem az én
Istenem. Mintha láttam volna, hogy joviálisan rám kacsint, és így szól: ismerlek,
tudom minden dolgaidat, azokat is, amikor... És ezeket is...

Majd arra gondoltam, hogy Istenem!, most jutottam el a csúcra, és ha itt
megállni nem tudok, az út mar csak lefelé vezethet. Vagy talán ez lesz az a bizo-
nyos hatyúdal... Egyedül Isten a tudója. Legyen meg az ő akarata!

Kedves Testvéreim! A beszédem alap gondolatául szolgáló bibliai verseket
a sikemi országgyűlésen mondta el Józsúé. Istennek ügyét és népét féltő lelkéből
fakadnak e sorok... „Vigyázzatok azért nagyon magatokra és szeressétek Istene-
teket, az Urat”, aki megőrzött bennünket minden úton, amelyen jártunk.

¹ Főtanácsi beszéd, 2007. július 29.